

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Приватна установа
«Вищий навчальний заклад
«Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана»
Кафедра педагогіки та психології



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Інституту

Р. С. Аронова

«10» жовтня 2020 року

ПРОГРАМА
підготовки до
комплексного кваліфікаційного екзамену
студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 053 Психологія
(денна і заочна форми навчання)

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену. / Уклад.: д-р психол. наук, доцент, професор кафедри педагогіки та психології О. Є. Самойлов, д-р пед. наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології С. В. Сапожников, д-р мед.наук Перший В.С. – Дніпро: ПУ «ВНЗ «МГПІ «Бейт-Хана», 2020. – 48 с.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія (денна і заочна форми навчання) є підсумковою критеріально-оціночною процедурою встановлення рівня відповідності здобувача вищої освіти академічній кваліфікації магістра психології та готовності до виконання трудових функцій психолога у ході професійної діяльності.

Ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології (протокол № 02 від «10» жовтня 2020 р.).

Завідуючий кафедри _____ (О.Є. Самойлов)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою радою
Приватної установи «Вищий навчальний заклад
«Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана»
(протокол № 02 від «12» жовтня 2020 р.)

Голова Вченої ради ПУ «ВНЗ «МГПІ «Бейт-Хана»
_____ (Р. С. Аронова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного державного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 053 Психологія для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблена відповідно до освітньо-професійної програми Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти. До її змісту увійшли освітні компоненти на встановлення рівня володіння випускниками освітньої програми спеціальними фаховими компетентностями, а саме: «Теоретико-методологічні проблеми психології», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Етика наукових досліджень та інтелектуальна власність», «Психологія сімейних відносин і сімейне консультування», «Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності», «Інформаційні технології психологічного дослідження», «Психокорекція та психотерапія кризових та залежних станів», «Психологія взаємин батьків з дітьми різних вікових категорій», «Етноконфліктологія».

Програма комплексного державного екзамену покликана перевірити теоретичні знання випускників, вміння використовувати їх в практичній діяльності для проведення психологічного діагностування, консультування та психокорекції з метою комплексного вирішення завдань психологічної допомоги.

Відповідно до цього, відповіді студентів магістратури повинні бути теоретично обґрунтованими та професійно-орієнтованими, відповідати сучасним науковим дослідженням психології та відображати тенденції служби психологічної допомоги.

Студенти повинні показати рівень сформованості спеціальних (фахових) компетентностей виражених у програмних результатах навчання, які дозволять їм виконувати трудові функції психолога, а саме: здійснення психологічної профілактики; здійснення психологічної просвіти щодо психологічного благополуччя та психічного здоров'я; здійснення психологічної діагностики; надання психологічної допомоги за запитом або відповідно до виявленої проблеми в такій допомозі; здійснення власного професійного розвитку та са-

моосвіти;співпраця з педагогічними установами;здійснення організаційно-методичної допомоги під час виконання трудових функцій.

Екзаменаційний білет складається із різних форм завдань. У складі кожного білета – 2 завдання: 100 тестових завдань закритого типу, з вибором однієї правильної відповіді, 3 питання, які потребують повної змістовної відповіді.

Форми тестових завдань уніфіковано таким чином:

I. Тестові завдання закритої форми з вибором однієї правильної відповіді, що оцінюється по 0,5 балів за кожну правильну відповідь.

100 тестових завдань для перевірки теоретичної підготовки майбутніх магістрів з психології із таких дисциплін: «Теоретико-методологічні проблеми психології», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Етика наукових досліджень та інтелектуальна власність», «Психологія сімейних відносин і сімейне консультування», «Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності», «Інформаційні технології психологічного дослідження», «Психокорекція та психотерапія кризових та залежних станів», «Психологія взаємин батьків з дітьми різних вікових категорій», «Етноконфліктологія».

Загалом за виконання тестів з вибором однієї правильної відповіді, максимальна кількість балів – 50

II. Завдання відкритого типу

Завдання, що потребує розв'язання ситуації практичного характеру. Виконуючи практичне завдання студенти повинні здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Показати вміння узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки. Розробляти програми психологічних інтервенцій (психотерапія, консультування тощо), Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

Максимальна кількість балів за третє завдання – 50 балів

Максимальна кількість балів за відповіді на два завдання білета – 100 балів.

1.2. КРИТЕРІЇ ТА НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

До критеріїв оцінювання, що визначають підготовку студента зі спеціальності, належать:

- особливості засвоєння знань (обсяг, змістовність, правильність, точність, ґрунтовність);
- якість відповіді студента (рівень осмислення, аргументації, аналізу, логічність, послідовність, самостійність, виразність мовлення);

– структура сформульованої відповіді (теоретичний, методичний і практичний рівень, їх науковість, грамотність, доцільність та прогностична ефективність практичного матеріалу).

Критерії оцінювання відповіді магістранта:

- характеристика відповіді: елементарна, фрагментарна, логічна, доказова, обґрунтована;
- якість знань: правильність, повнота, глибина, гнучкість, системність, узагальненість;
- рівень оволодіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати припущення, розв'язувати задачі;
- самостійність оцінних суджень.

Критерії оцінювання за кредитно-модульною системою:

Кількість Набраних балів	оцінка		Критерії оцінювання
	За нац.. шкалою	За ECTS	
90-100	5	A	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Засвоїв взаємозв'язок основних понять та їх значення для набуття професії, проявив творчі здібності в розумінні та використанні навчально-програмового матеріалу
81-89	4	B	Студент має повні, глибокі знання, здатний застосовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вміє аргументовано використовувати отримані знання в різних ситуаціях, самостійно знаходити інформацію, ставити і розв'язувати наукові проблеми.
71-80		C	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача, використовує основні положення із самостійною і правильно аргументацією.
61-70	3	D	Студент вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом дає логічні відповіді, однак допускає при цьому суттєві помилки.
51-60		E	Студент виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу. Дає правильні, але недостатньо осмислені відповіді. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, наводити

			власні приклади на підтвердження власних думок.
35 – 59	2	FX	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, має прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, пропускає суттєвих помилок у відповідях на прості питання
1 – 34		F	Студент не засвоїв матеріал у межах програми курсів дисциплін за фахом, не може відтворити навчальний матеріал.

2. ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

2.1. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

Рушійні сили розвитку пізнання. Теоретична проблема пізнання.

Взаємодія трьох факторів: Соціального – руйнація феодальних порядків. Виникнення механіки. Механічна уява про природу, Предметно-логічного – інтелектуальна революція. Вчення про рефлекторну природу поведінки, афекти, чуттєве сприймання та діагностику здібностей людини. Категоріальний апарат науки. Упорядкування досвіду людини та спрямування руху дослідницької думки; Особистісно-психологічного - таблиця категорій Аристотеля. Тлумачення категорій Кантом. Зв'язок та взаємопереходи проміж категоріями в роботах Гегеля. Категоріальний апарат оволодіння психічною реальністю. Готовність суб'єкта до оволодіння логікою науки. Програма діяльності особистості. Проблема як складне теоретичне або практичне питання, що потребує свого розв'язання. Розвиток як головна характеристика законів існування природи, суспільства та мислення. В діалектичному розумінні умовою розвитку є боротьба протилежностей. Розв'язання теоретичної проблеми як інтегральний засіб організації пізнання починається шляхом встановлення зв'язку між протилежними принципами-категоріями конкуруючих теорій завдяки реалізації розумової операції зведення їх до загальної теоретичної основи в разі чого вони представляють як крайні прояви вихідної категорії інтегрального теоретичного підходу. Постановка низки все більш конкретних теоретичних проблем пізнання як шлях розв'язання вихідної теоретичної проблеми організації пізнання.

Теоретичні проблеми психології пізнання. Відповідність принципам діалектики та діалогічній природі мислення. Методологічні, філософські та психологічні проблеми організації пізнання.

Філософські проблеми організації пізнання:

- формального та змістовного;
- дез'юнктивного та недез'юнктивного;
- операндного та операторного;
- сталого та такого, що розвивається;
- знеособленого та особистісного;
- категоріального та операційного.

Психологічні проблеми. Протистояння двох аспектів людської психіки:

- колективного та особистісного,
- понятійного та наочно-чуттєвого,
- загальнозначущого та суб'єктивного,
- неістотного та істотного,
- сталого, закріпленого в значеннях мови та бесперервно мінливого, існуючого в смислах.

«Сутність» як абстрактна філософська категорія. Поняття «онтологія» та «гносеологія». Сутність пізнання як об'єкт та як предмет дослідження.

Сутність як суперечливість внутрішніх глибинних процесів явищ дійсності, яка характеризує найбільш важливу сторону їх існування та розвитку. Онтологія, як навчання про реальне буття та прості, незалежні одне від одного його одиниці (монади), властивості та умови існування буття: дещо та ніщо, можливе та неможливе, визначене та невизначене, кількість та міра. Гносеологія, як теорія пізнання про витоки, засоби та умови істинності наукового пізнання. В якості об'єкту психології пізнання, сутність виступає як онтологічний елемент її дослідження, а в якості її предмету – як гносеологічний.

Сутність пізнання як система двох суперечностей – внутрішньосутнісної та сутнісно-явленнєвої. Явлення сутності пізнання. Процес визначення сутності пізнання.

Сутність пізнання як проблема двох суперечностей – внутрішньосутнісної та сутнісно-явленнєвої. Явлення сутності пізнання є зовнішнім вираженням суперечливості внутрішніх глибинних процесів пізнання, які обумовлюють її існування та розвиток. Суперечність між сутністю пізнання та її явленням виникає завдяки притаманній явленню сутності певної властивості враховувати зв'язки не суб'єктно-предикативного характеру між протилежними принципами організації пізнання. Процес визначення сутності пізнання як послідовність трьох розумових кроків: першого - по виявленню внутрішньосутнісної суперечності однієї сторони проблеми; другого - по виявленню сутнісно-явленнєвої суперечності між сторонами проблеми та третього - по створенню системи суперечностей, як визначення сутності пізнання:

Поняття методології та методів пізнання. Типи парадигмально-пізнавальних технологій. Теоретична та метатеоретична методології організації пізнання. Поняття методу. Методи пізнання, методи викладання та методи педагогіки. Метод «Сходження від абстрактного до конкретного».

Методологія як вчення про способи організації пізнання, сукупність прийомів що використовуються в науці. **Теоретична методологія:** концептуалізація як метапроцедура введення онтологічних уявлень у масив емпіричного матеріалу та парадигматизація як мислєдіяльність із створення нової парадигми. **Метатеоретична методологія:** як як метатеоретичний аналіз і рефлексія існуючих історично концепцій та теорій та метапарадигматизація як упредметнення шляхом інтеграції інших парадигм в нову інтегрально-методологічну якість. **Метод** як спосіб організації пізнання природи явищ дійсності і законів їх існування. Загальні методи пізнання та спеціальні методи, що використовують окремі науки: математика, психологія, історія. Метод та історично обумовлений рівень знання. Застосовування методів природничих наук в психології.

Методи викладання, як формування цілісного зображення науки: систематичний, генетичний, історичний та їх вплив на організацію методів пізнання. Педагогічні методи, як такі, що сприяють найскорішому та цілковитому засвоєнню предмета викладання: евристичний, сократичний, проблемний.

Зміст та форма як філософські категорії та їх значимість для розв'язання проблеми пізнання. Поняття «категорії» як форми аналітичної організації пізнання.

Зміст як відображення найбільш важливих властивостей та ознак об'єкта пізнання, що визначають його сутність. Форма як системна організація змісту відображення властивостей та ознак явища дійсності, виступаючого в якості об'єкту пізнання. Внутрішня, зовнішня та відносна форми організації пізнання. Функціональне призначення усіх форм організації пізнання та їх значимість. Свідомість як вища форма відображення реальності, яка властива виключно людині. Категорії як форми аналітичної організації пізнання.

Категоріальна парадигма як принцип формально-логічної та мовленнєво-синтаксичної організації пізнання. Розумові операції аналізу, абстрагування та конкретизації в межах категоріальної парадигми. Недоліки формально-логічної та мовленнєво-синтаксичної організації пізнання та недосконалість їх психологічного знаряддя як при-

чина неможливості розв'язання проблеми організації пізнання категоріальним шляхом. Антиномії.

Операційна парадигма як принцип позалогічної організації пізнання. Поняття «операції» як форми синтетичної організації пізнання. Розумові операції синтезу, абстрагування та конкретизації в межах операційної парадигми. Переваги принципу операційної організації пізнання.

Категоріально-операційна парадигма як форма організації пізнання у відповідності з принципами діалектики. Продуктивний діалог між розумовими операціями аналізу та синтезу. Взаємна обумовленість дедуктивної та індуктивної складових мислення як умова організації пізнання. Операція абстрагування в межах категоріально-операційної парадигми.

Перенесення проблеми організації пізнання в сферу психології.

Вюрцбургська школа - родоначальник експериментального вивчення мислення як розумової діяльності. Задача як детермінанта розумової діяльності по розв'язанню проблеми організації пізнання. Поняття «антиципації».

Проблема організації пізнання в умовах методологічної кризи світової психологічної науки на рубежі 20 – 30 років ХХ сторіччя. Процесуальний підхід до розв'язання проблеми організації пізнання. Філософсько-психологічна концепція С. Л. Рубінштейна.

Методологічна проблема індивідуального та суспільного як низка конкретних психологічних проблем протистояння двох аспектів людської психіки: колективного та особистісного, понятійного та наочно-чуттєвого, загальнозначущого та суб'єктивного, неістотного та істотного, сталого (закріпленого в значеннях мови) та бесперервно мінливого. Проблема організації пізнання як зіткнення дез'юнктивного та процесуального підходів до мислення. Культурно-історична теорія мислення Л. С. Виготського, теорія діяльності О. М. Леонтьєва, філософсько-психологічна концепція Л. С. Рубінштейна.

Психологічні знаряддя організації пізнання методом «Сходження від абстрактного до конкретного». Діалектико-логічне поняття та триадичний (діалектичний) умовівід.

Метод «Сходження від абстрактного до конкретного» як засіб розв'язання низки теоретичних проблем.

Сутність проблеми пізнання як вихідна категорія теоретичного підходу до організації пізнання методом «Сходження від абстрактного до конкретного». Визначення сутності проблеми пізнання як системи суперечностей.

Умова постановки теоретичної проблеми як основополагаюча принципу її розв'язання. Розумові операції абстрагування. Сутність проблеми організації пізнання як форма системи суперечностей: внутрішньосутнісної та сутнісно-явленневої. Складові системи пізнання.

Перша складова системи суперечностей. Внутрішньосутнісна суперечливість метафоричної організації пізнання. Теза та логічний залишок (резидум). Метафоризація та іронізування.

Друга складова системи суперечностей. Суперечення між внутрішньо суперечливою метафоричною організацією пізнання та діалектикою, як явленням сутності пізнання. Теза та антитеза. Іронія та діалектика.

Перший крок конкретизації проблематики організації пізнання у відповідності з вимогами методу «Сходження від абстрактного до конкретного». Постановка проблеми між діалектикою, як принципом організації пізнання і діалектичною логікою, як інтегральною формою організації пізнання.

Другий крок конкретизації проблематики організації пізнання у відповідності з вимогами методу «Сходження від абстрактного до конкретного». Постановка проблеми

між діалектичною логікою, як інтегральною формою організації пізнання та категоріально-операційною парадигмою, як принципом організації пізнання.

Третій крок конкретизації проблематики організації пізнання у відповідності з вимогами методу «Сходження від абстрактного до конкретного». Постановка проблеми між засобами організації пізнання: категоріально-операційною парадигмою та психологічними особливостями мислення як процесу.

Четвертий крок конкретизації проблематики організації пізнання у відповідності з вимогами методу «Сходження від абстрактного до конкретного». Постановка проблеми між психологічними закономірностями функціонування та розвитку мислення як процесу і природною діалогічністю мислення.

П'ятий крок конкретизації проблематики організації пізнання у відповідності з вимогами методу «Сходження від абстрактного до конкретного». Постановка проблеми між організацією пізнання у відповідності з природною діалогічністю мислення та діалогікою, як формою організації пізнання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К: АБУ, 2012. – 480 с.
2. Бочелюк В. Й. Методика та організація наукових досліджень із психології: Навчальний посібник / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К: Центр учбової літератури, 2018. – 360 с.
3. Донченко О. Теоретико-методологічні засади фрактальної психології [Текст] / О. Донченко // Психологія і суспільство: Український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2014. – №4. – С. 167-181
4. Корольчук, М. С. Методологічні та теоретичні проблеми психології: Навч. посібник / М. С. Корольчук, І. Ю. Трофімов, В. І. Осьодло. – К: Ніка-Центр, 2008. – 336 с.
5. Карпенко З. Предмет і метод аксіопсихології особистості / З. Карпенко. // Психологія і суспільство: український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2008. – №1. – С. 35–62.
6. Калюжна Є. М. Теоретичні та методологічні проблеми психології: навч. посіб. / Є. М. Калюжна. – Запоріжжя: Акцент, 2015. – 152 с.
7. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці. Навчальний посібник для вищої школи / С. Д. Максименко. – К: Наукова думка, 2012. – 224 с.
8. Методологія та організація наукових досліджень: підручник / М. О. Клименко, В. Г. Петрук, Н. М. Вознюк, М. Б. Мокін. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2012. – 474 с.
9. Мілютіна К. Л. Методологічні та теоретичні проблеми психології: опорний конспект лекцій / К. Л. Мілютіна. – К: ППК ДСЗУ, 2014. – 88 с.
10. Пілющенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення / В. Л. Пілющенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. – К: Лібра, 2004. – 344 с.
11. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно-центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка. – К: Ніка-Центр, 2013. – 204 с.
12. Рибалка В. В. Методологічні проблеми наукової психології: посібник / В. В. Рибалка. – К: Талком, 2017. – 245 с.
13. Самойлов А. Е. Теоретические проблемы логико-психологического анализа мышления / А. Е. Самойлов. – Запорожье, 2007. – 167 с.
14. Самойлов А. Е. Психология парадоксального мышления или прогностический диалог теории с эмпирией / А. Е. Самойлов. – Днепропетровск, 2007. – 185 с.
15. Самойлов О. Є. Діалогіка формування та флормулювання ідеї / О. Є. Самойлов. // Тернопіль Психологія і суспільство. – 2012. – №3.
16. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. М. Соловійов. – К: Центр учбової літератури, 2017. – 176 с.
17. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень / Д. М. Стеченко, О. О. Чмир. – К:

Знання, 2015. – 309 с.

18. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – К: Центр навчальної літератури, 2014. – 212 с.

19. Фурман А. В. Категоріогенез як напрям професійного методологування / А. В. Фурман. // Психологія і суспільство. – 2008. – №2. – С. 53–58.

20. Фурман А. В. Типологічний підхід у системі професійного методологування [Текст] / А. В. Фурман. // Психологія і суспільство : Український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2016. – С. 78–92.

21. Фурман А. В. Методологія наукових досліджень: Модульно-розвивальний підручник / А. В. Фурман. – Тернопіль: ВЦ НДІ МЕВО, 2010. – 50 с.

Додаткова література

1. Аристотель. Аналитики первая и вторая/ Аристотель. – П: Государственное издательство политической литературы, 2002. – 437 с.

2. Аристотель. Метафизика. / Аристотель. – М: мысль, 2016. – 508 с.

3. Балл Г. А. Теория учебных задач: психол.пед. аспект / Г. А. Балл. – М, 1990. – 183 с.

4. Арбиб М. Метафорический мозг / М. Арбиб. – М: Едиториал УРСС, 2004. – 304 с. – (2-ге вид., перероб.і доп).

5. Абульханова-Славская К. А. Философско-психологическая концепция

Л. С. Рубинштейна. К 120-летию со дня рождения. / К. А. Абульханова-Славская, А. В. Брушлинский. – М: 2009. – 248 с.

6. Бочаров В. А. Аристотель и традиционная логика: Анализ силлогистических теорий / В. А. Бочаров. – М, 2014. – 137 с.

7. Вундт В. Введение в психологию / В. Вундт. – М: КомКнига, 2007. – 168 с. – (3-е изд.).

8. Давыдов В. В. Виды обобщения в обучении (Логико-психол. проблемы построения учеб. предметов) / В. В. Давыдов. – М, 2002. – 423 с.

9. Щедровицкий Г. П. Мышление, методологическая работа и развитие . / Г. П. Щедровицкий. // Вопросы методологии. – 2012. – №1. – С. 30–38.

10. Файерабенд П. Избранные труды по методологии науки / П. Файерабенд. – М: Наука, 2006. – 554 с.

11. Фурман А. В. Навчальна проблемна ситуація як об'єкт психологічного пізнання / А. В. Фурман. // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 9–80.

12. Ярошовець В. Методологічна рефлексія історико-філософського процесу / В. Ярошовець. // Психологія і суспільство. – 2010. – №1. – С. 65 – 88.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Класифікатор професій (КП) станом на 01.03.2015 [p.http://buhgalter911.com/Res/Spravochniki/KlassifikProfessiy.aspx](http://buhgalter911.com/Res/Spravochniki/KlassifikProfessiy.aspx)

4. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

5. Національна доктрина розвитку освіти : затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013 [Електронний ресурс]. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>

7. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n37>
8. Національна рамка кваліфікацій. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
9. Перелік галузей знань і спеціальностей. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
10. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3)
11. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/053-psikhologiya-mag.pdf>
12. <http://osvita.ua> Освітній портал "Освіта.UA".
- 13/. <http://www.intellect-invest.org.ua> Портал сучасних педагогічних ресурсів.
- 14/ www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua) Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова.
15. <http://ispukr.org.ua/?p=4607#.XoR3Ruozbcs> Навчальні видання з інклюзивної освіти інституту спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України.

2.2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Предмет, завдання та методи психології вищої школи

Виникнення психології вищої школи як нової галузі психологічних знань. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у ХХІ столітті. Предмет і основні категорії психології вищої школи як нової галузі психологічної науки. Завдання психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія і принципи психологічного дослідження. Класифікація методів збору та інтерпретації емпіричних психологічних фактів. Поняття про методику психологічного дослідження. Дослідницькі вміння.

Загальна психологічна характеристика студентського віку

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості; суперечливості та кризи студентського віку. Наголошується про те, що вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації особистості студента як фахівця. Розкривається сутність адаптації студента до навчання у вищій школі, її видах та умовах ефективності. Наводяться типологічні особливості сучасних студентів.

Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою

Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки. Інформація про професіоналізацію особистості студента як новоутворення віку, а також фахова компетентність як показник психологічної готовності до професійної діяльності. Розкривається роль самовиховання в професійному зростанні студента.

Психологія студентської групи

У даній темі розглядається поняття: психологічні особливості студентської групи та її структура; розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу; міжособистісні стосунки в студентській групі; проблема лідера та лідерства; психологічні особливості студентського самоврядування.

Психологічний аналіз учіння студентів.

Навчання студента як складний процес навчально-професійної діяльності, закономірності учіння студента, формування настанови щодо нього як суб'єкта власної пізнавальної

діяльності, пізнавальної активності.

Особливості навчально-професійної діяльності студента.

Психологія виховання студентської молоді

Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів. Мета і зміст виховання студентської молоді. Блоки навчально-професійної діяльності студентів: операційно-дійовий блок, блок потреб, мотивів і інтересів, блок міжособистісного та ділового педагогічного спілкування викладача і студентів. Психологічні механізми формування якостей особистості та аналіз відповідних функцій виховання. Виховання в широкому значенні слова.

Система суспільних цінностей, соціальних норм буття. Духовність. Національна самосвідомість. Функції національної самосвідомості. Українські народні цінності. Стратегічні орієнтири виховання студентів у ВНЗ. Вчинок. Етапи становлення моральної свідомості та критерії моральної вихованості. Основні напрями реалізації виховних функцій у вищому навчальному закладі та їх характеристика.

Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів

Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами. Педагогічне спілкування. Функції спілкування: соціально-перцептивна, комунікативно-поведінкова, емоційна, соціальна самопрезентація. Психологічна характеристика педагогічної взаємодії. Характеристика професійно-педагогічного спілкування (за В.О. Кан-Каликом). Значення педагогічного спілкування як форми контактної педагогічної взаємодії. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів. Діалогічне спілкування, його психологічна характеристика.

Психологія професійної освіти

Психологічні основи професійного самовизначення та класифікація професій. Психологія професійного становлення особистості. Професійна готовність спеціаліста.

Теоретичні та методичні основи педагогіки вищої школи

Концептуальні напрямки розвитку вищої освіти в Україні. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу.

Роль вищої освіти у сучасній цивілізації. Предмет та основні категорії педагогіки вищої школи. Методи та методика сучасного науково-педагогічного дослідження.

Система вищої освіти як особливий соціальний інститут. Нормативні вимоги до освітньо-виховного процесу у вищій школі

Нормативні вимоги до освітньо-виховного процесу у вищій школі. Поняття про соціальні інститути та інститути соціалізації. Першочергові завдання які має вирішити система вищої освіти України. Особливості сучасної системи вищої освіти України як соціального інституту.

Українське студентство як особлива соціально-демографічна група молоді

Поняття «студентство», історичні та соціальні аспекти. Права і обов'язки студентів. Студентство як об'єкт педагогічної діяльності. Адаптація студентства до умов навчання в вузі.

Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу

Сутність поняття культури. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу. Спілкування як компонент професійної педагогічної діяльності. Мовленнєва культура педагога та її роль в навчально-виховному процесі. Загальне поняття педагогічної техніки викладача вузу.

Організація навчального процесу у вищій школі

Сутність процесу навчання у структурі цілісного педагогічного процесу вищого навчального закладу. Функції навчання у вищому навчальному закладі. Компоненти навчального процесу вищого навчального закладу. Структура процесу навчання.

Сучасні технології та методи навчання у вищій школі

Поняття про методи навчання та їх класифікацію Методи викладання. Методи учіння. Сучасні технології та методи навчання у вищому навчальному закладі. Моделювання як метод наукового дослідження і метод навчання.

Теоретичні та методичні основи викладання навчальних дисциплін

Методика читання лекцій. Методика проведення практичних і семінарських занять. Методика оцінки знань, вмінь та навичок (прийняття екзаменів і заліків). Методика організації курсового і дипломного проектування. Організація практичної підготовки фахівців. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Методика викладання психології як наука та дисципліна. Предмет, об'єкт та завдання методики викладання психології як науки та дисципліни. Місце та роль психологічних дисциплін в системі багаторівневої підготовки фахівців. Історія викладання психології у вищій школі. Основні проблеми методики викладання психології.

Методи і засоби навчання у викладанні психології Предмет і структура методології педагогіки вищої школи. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи. Методи наукових досліджень педагогіки вищої школи.

Характеристика методів навчання у вищому навчальному закладі Засоби навчання у вищій школі

Форми організації навчання у вищій школі Лекції, методика їх підготовки і проведення. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення. Лабораторне заняття з психології, методика його підготовки і проведення Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організування навчання. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. Науково-дослідна робота студентів (НДРС). Навчальна і виробнича практика студентів/

Професійна підготовка і діяльність викладача психології.

Підготовка викладачів вищої школи. Функції викладача психології та його ролі. Критерії професіоналізму науково-педагогічних працівників вишів. Форми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Вимоги до професійної кваліфікації викладача. Функції викладача психології.

Контроль та оцінювання знань з психології. Компоненти, функції і види контролю. Методи і форми контролю успішності студентів. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Список рекомендованої літератури

1. Сапожников С. В. Педагогіка вищої школи України та Болонський процес: навч. посіб. / С. В. Сапожников. – Д.: Інновація, 2010. – 358 с. (базовий підручник)
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 611 с.
3. Бадмаев Б. Ц. Методика преподавания психологии: [учеб. пособ. для преподавателей и аспирантов вузов] / Б. Ц. Бадмаев. – М: ВЛАДОС, 1999. – 272 с.
4. Безносюк О. О. Система модульно-рейтингового контролю успішності студентів: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук / Безносюк О. О. – К, 2001. – 39 с.
5. Бебик В. М. Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти: [монографія] / Бебик В.М. – К. МАУП, 2006. – 200 с.
6. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: [навч. посіб. для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти] / Я. Я. Болюбаш. – К, ВВП «КОМПАС», 2017. – 64 с
7. Буряк В. О. Керування самостійною роботою студентів / В. О. Буряк. // Вища школа. – 2001. – № 4-5
8. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

9. Гронлунд Н. Е. Оцінювання студентської успішності: [практ. посіб.] / Н. Е. Гронлунд, Е. В. Норман. – К: КУМО, 2005. – 312 с.
 10. Герасимова В. С. Методика преподавания психологии. Курс лекций / В. С. Герасимова. – М: Ось-89, 2009. – 144 с.
 11. Давидюк Н. М. Методика викладання психології : [навч. посіб.] / Н. М. Давидюк. – Чернівці: Технодрук, 2006. – 243 с.
 12. Зимняя И. А. Педагогическая психология: учебник для вузов / И. А. Зимняя. – М: Логос, 2001. – 384 с. – (2-е изд, доп., испр. и перераб.).
 13. Калашник Н. Г. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання / Н. Г. Калашник, В. Л. Вертегел.. – Запоріжжя: Запорізький нац. ун-т, 2005. – 326 с.
 14. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
 15. Сисоєва С. О. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія / С. О. Сисоєва, П. М. Воловик, А. М. Алексюк. – К: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
- Допоміжна**
1. Арыдин В. М. Учебная деятельность студентов. Справочное пособие для абитуриентов, студентов, молодых преподавателей / В. М. Арыдин, Г. А. Атанов. – Донецк: ЕАИ-пресс, 2000. – 80 с.
 2. Вест Ч. М. Университеты мирового класса: американский опыт / Ч. М. Вест. // Вестник высшей школы. – 2005. – №2. – С. 34–36.
 3. Вачков И. В. Методика преподавания психологии / И. В. Вачков. – М: Ось-89, 2008. – 208 с.
 4. Громкова М. Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности: учеб. пособие для вузов / М. Т. Громкова. – М: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415 с. – (Педагогическая школа. XXI век).
 5. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс / В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко, О. В. Рибалко. – Х. НТУ «ХП»: Торсінг, 2002. – 320 с. – (3-тє вид).
 6. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти: навч. посібник / Г. П. Левківська, В. Є. Сорочинська, В. С. Штифурак. – К.: ЦНЛ, 2001.– 128 с.
 7. Образцов П. И. Методы и методология психолого-педагогического исследования / П. И. Образцов. – СПб.: Питер, 2004. – 268 с.
 8. Реан А. Педагогика: Учебник для вузов / Н. Бордовская, А. Реан. – СПб.: Питер, 2003. – 304 с.
 9. Педагогическая психология: Хрестоматия / Сост. В. Н. Карандашев, В. Н. Носова, О. Н. Щепелина. – СПб.: Питер, 2006. – 412 с.
 10. Подласый И. П. Педагогика: Новый курс: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений: В 2 кн. / И. П. Подласый – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – (Кн.1: Общие основы. Процесс обучения. – 576 с.)
 11. Приходько В. В. Про механізми розуміння як умову розгортання навчальної діяльності студентів / В. В. Приходько // Нива знань. Науково-методичний альманах. – Дніпропетровськ, 2006. – № 1. – С. 51-54.
 12. Приходько В. В. Словник термінів і понять з педагогіки вищої школи: Посібник. / В. В. Приходько, В. В. Малий, В. Л. Галацька, М. А. Мироненко. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – 182 с.
 13. Карандашев В. Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В. Н. Карандашев. – Питер: СПб, 2008. – 126 с.
 14. Салов О. В. Основы педагогики вищої школи: Навчальний посібник / О. В. Салов. – Дніпропетровськ: НГУ, 2003. – 183 с.
 15. Хуторской А. В. Современная дидактика: учеб. для вузов / А. В. Хуторской. – СПб.: Питер, 2001. – 544 с.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ПСИХОКОРЕКЦІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ КРИЗОВИХ ТА ЗАЛЕЖНИХ СТАНІВ»

Загальні положення. Предмет, завдання та метод раціональної психотерапії. Суб'єктивна картина психічного стану. Переконливість формальної логіки. Техніка раціональної психотерапії.

Предмет, завдання та метод раціональної психотерапії. Галузі практичної психології. Зміст та завдання практичної психології. Суб'єктивна картина психічного стану. Переконливість формальної логіки. Техніка раціональної психотерапії. Загальна класифікація методів практичної психології. Методи психодіагностики. Методи психоконсультування. Методи психокорекції. Методи психотерапії.

Психологічна проблема як об'єкт практичної психології. Етапи роботи з психологічною проблемою

Поняття про психологічну проблему. Класифікація психологічних проблем. Етапи роботи з психологічною проблемою. Підготовчий етап психологічної роботи. Вивчення запити та збір анамнезу. Аналіз соціальних умов життя дитини. Постановка проблеми. Психодіагностичний етап: складання програми та проведення психодіагностичного обстеження. Корекційно-розвивальний етап: Підготовка програми та проведення психокорекційної роботи. Аналіз результатів психологічної роботи. Поняття про вторинну психодіагностику.

Гіпноз як вид психотерапії. Природа гіпнозу. Навіювання. Рапорт. Проби на чутливість до навіювання. Розуміння гіпнозу як психічного стану та гіпнотичного впливу на психіку Ф. А. Месмером (месмерізм, магнетізм, флюїди). Розуміння гіпнозу як введення в психічний стан розслаблення (сну) Дж. Брейдом. В. І. Бехтерев та розуміння ним гіпнозу як штучно викликаного стану пасивності, що забезпечує пригнічуючу дію навіювання. Навіювання як засіб впливу шляхом «нав'язування» абресату певного положення без участі його волі та чіткого усвідомлення змісту навіюваної інформації. Прийоми перевірки чутливості до навіювання: визначення запаху, опора на стіну, поза Ромберга.

Методи впливу та техніка гіпнотизування. Метод Фарія (очарування), метод Брейдал-Лебо (рука на лоб), метод Бернгейма (пацієнт лежить. Наказ : «Спати!»), метод К. І. Платонова (поглажування).

Тема 5. Нейролінгвістичне програмування.

Поняття НЛП як сукупність методичних прийомів, що дозволяють людині, за допомогою слова, програмувати себе та змінювати власні програми. Мета техніки НЛП – забезпечити доступ до прихованих внутрішніх резервів, вилучити їх з підсвідомості, довести до свідомості та навчити ними користуватися.

Шляхи доступу до внутрішніх психічних процесів бессвідомого. Поняття «предикатів мовлення» та «домінуючої модальності». Вміння розпізнати домінуючу модальність. Стратегія поведінки клієнта. Завдання психотерапевта.

Методи та техніки НЛП.

Метод «ЯКІР». метод «ПОМАХ». Техніка реалізації. Метод «ЯКІР» як асоціативний зв'язок з пригадуваннями молодості. Використання вербальних та невербальних ключів доступу до несвідомого (предикати мовлення, паттерни очей, позу, вираз обличчя, подих, тонус м'язів. Техніка реалізації. Метод «ПОМАХ» та його основа – вроджене намагання переходити від «неприємного» до «приємного», від «незадоволення» до «задоволення».

Засоби «загострення» та «притуплення» сприймання. Поняття «субмодальності» та «супроводжуючої» модальності. Техніка прийняття рішення. Техніка зміни переконань.

Домінуюча модальність як емоційне переживання того, що сприймається. «субмодальності» (розмір, контрастність, колір; гучність, тембр, ритм; форма, інтенсивність, температура), а також «супроводжуючі» модальності (мовленнєві предикати, що до-

повнюють зовнішні ознаки проявлення емоцій). Техніка прийняття рішення. Переконавання як відносно поняття, бо завжди несе в собі долю сумніву.

3. Фрейд. Теоретичні засади психоаналізу. Загальна характеристика глибинної психології. Напрямки дослідження психіки, введені З.Фрейдом. Трьохрівнева модель психіки.

Мета психоаналізу як методу психотерапії. Поняття «неврозу». Механізми захисту.

Мета психоаналізу – позбавлення від неврозу (*конфлікту* ІД з ЕГО). Види механізмів захисту: витиснення бажань; спростовування (втеча в фантазію, байдужість до логіки життя); раціоналізація (неусвідомлена спроба виправдати власну абсурдну поведінку); інверсія (підміна бажаного на протилежне); проекція (спроба позбавитись від бажання приписуючи його іншому); заміна (перенесення ворожого імпульса на менш загрозливий об'єкт, або на себе); ізоляція (вилучення загрозливої частини ситуації з психічної сфери); регресія (повернення на ранній примітивний рівень реагування заради виправдання власних вчинків: дитяча впертість, покусування нігтів); сублімація (трансформація придушених бажань в соціально бажані форми поведінки: творчість, мистецтво, суспільна діяльність, активність або у ві сні, помилки, особливості забування, обмовки, жарти, каламбури, вільні асоціації).

Етика спілкування аналітика з пацієнтом. Метод психоаналізу. Поняття «дериватів». Послідовність аналізу дериватів.

Метод психоаналізу як метод знаходження витоків неврозу шляхом інтерпретації дериватів (спонтанної вербальної продукції): вільних асоціацій (висловлювань будь якої думки, що прийшла в голову) сновидінь; опорів (захисту таємних думок, небажання говорити про власну проблему: сором, провина, привождність); перенесень, або трансферів (перенесень на сучасну особу відношення до значущої особи, що сформувалося в ранньому дитинстві; помилкових дій (обмовок, очиток, очувань).

Послідовність аналізу дериватів: конфронтація (демонстрація наявності феномену); прояснення (означення меж феномену та концентрація на ньому); інтерпретація (переробка неусвідомлених явищ в усвідомлені), ретельна проробка (шлях до розуміння самого себе).

Техніка аналізу дериватів.

Техніка аналізу дериватів – вільні асоціації. Опір: свідомий, передсвідомий та несвідомий. Аналіз та інтерпретація. Перенесення – це опір пригадуванням – ідентифікація з аналітиком (недоречно відношення: закоханість, улесливість, суперечка), амбівалентне відношення (поєднання протилежних почуттів: любові та ненависті) та позитивне відношення (сприяти розвитку відношення до себе) до сучасного об'єкту, як до когось з минулого.

Діалог психоаналітика та пацієнта. Особистість аналітика. Робочий альянс.

Грамотний аналіз – альтернатива хибному співчуттю. Правильний вибір лінії поведінки:

К. Г. Юнг. Аналітична психологія та психотерапія. Основні положення. Центральне поняття у вченні К. Юнга «індивідуація» - здатність людини до самопізнання шляхом поєднання ЕГО та т. з. «самостю» (цілісністю особистості як єдністю свідомого та бессвідомого). Процес психотерапії, згідно з К. Юнгу, та його стадії: аналітичну, що складається з двох етапів – визнання (звіта про переживання, сновидіння, сприймання малюнків, скульптур, танців) та тлумачення (врахування значення образів) та синтетичну, що також складається з двох етапів – навчання (формування нового розуміння себе, нових звичок, стереотипів поведінки та реагування) та трансформації (здатності самостійно самонавчатись та самовдосконалюватись).

Аналітичний етап психотерапії. Основні поняття.

Поняття інтроверсія (інтерес до власного внутрішнього світу, та генерація власних ідей); та екстраверсія (інтерес до зовнішнього світу, та встановлення соціальних зв'язків). Компенсаторна функція бессвідомого – зміст свідомості в перевернутому виді. (екстраверт в бессвідомому є інтровертом).

Поняття «архетип» та «символ». Абстрактні структури психіки, що організують та спрямовують розвиток людини, формування її «Я», впливають на взаємодію з зовнішнім середовищем. Поняття «колективне бессвідоме». Поняття «стратифікація». Прошарована побудова структури особистості: – персону (особистість) – архетип конформності (соціальна роль, здатність самовиражатися в суспільстві). Верхній прошарок особистісного свідомого; Я – центр свідомості, відповідає за зв'язок з бессвідомим, глибинний прошарок особистісного свідомого; тінь (двійник «Я») – центр бессвідомого, енергія інстинктів, виток творчості, надає можливості отримати матеріал, недосяжний для персони та «Я». Верхній прошарок індивідуального бессвідомого.

Синтетичний етап психотерапії. Засновники методу психосинтезу. Структура особистості по Ассаджіолі. Техніка психосинтезу. Осягання власного істинного «Я» – виявлення або створення поєднуючого центру «Я». Формування та перебудова особистості навколо істинного «Я» або зовнішнього поєднуючого центру.

Структура особистості по Ассаджіолі.

- нижнє позасвідоме* – керує найпростішими формами психічної діяльності; основними потягами та примітивними спонуканнями; комплексами, які несуть емоційний заряд; кошмарними сновидіннями та фантазмами;
- *середнє позасвідоме* – упорядковує засвоєний досвід, психічні стани, навички;
 - *вище позасвідоме* – резерв розвитку особистості. Надихає на творчість та формує засади героїзму, альтруїзму та ін.. вищих почуттів;
 - *поле свідомості* – усвідомлений безперервний потік відчуттів, бажань, думок, досяжних спостереженню та аналізу;
 - *свідоме «Я»* - центр поля свідомості, або ЄГО;
 - *найвище «Я»* - істине, незмінне та незникаюче «Я». Відмінне від свідомого «Я», яке зникає в станах: коми, непритомності, наркоза, гіпноза та ін.

Осягання власного «Я».

Етапи психосинтезу:

- глибинне пізнання своєї особистості (розототожнення себе та комплексів ототожнення себе з: тілом, розумом, почуттям; вибір зразка особистості: пізнання власного Я, яке поєднує нижче і вище Я; відокремлення від себе зовнішнього бажаного ідеального поєднуючого центру Я;
- перебудова особистості навкруги істинного зовнішнього Я, вибір зразка;
- розвиток недостатніх елементів особистості самонавіюванням або систематичним тренуванням;
- побудова цілісної структури особистості на підставі творчого поєднання елементів особистості (синтезу) з метою досягнення гармонії.

Змістовний модуль 4. Трансперсональна свідомість.

С. Гроф. Поняття «трансперсональної свідомості». Трансперсональна свідомість та її прояви. Поняття «синхронність» та «Психосинтез». Бар'єри на шляху проявів трансперсональної свідомості. Поняття «транценденції».

Прояви транценденції.

Базові перинатальні матриці, як глибинні структури позасвідомої психіки, носії інформації про переживання страху народження-смерті і як стадії входження в перинатальну сферу..

Процес переживання жаху народження.

Дискомфортні переживання, присутні у вигляді неусвідомлених почуттів: неспокою, небезпеки, страху, депресії, провини, втрати життєвої підпори, відсутності перспективи шляхом співвіднесення їх з запропонованими С. Грофом умовами реалістичного та символічного переживання стадій входження в перинатальну сферу.

Список рекомендованої літератури

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості / Бондаренко О. Ф. – Харків: Фоліо, 2005. – 237 с.
2. Бурлачук Л. Ф. Основы психотерапии / Л. Ф. Бурлачук, И. А. Грабская, А. С. Кочарян. – К: Ника-Центр, 2005. – 320 с.
3. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учеб. для вузов / Л. Ф. Бурлачук. – СПб : Питер, 2006. – 351 с.
4. Васьківська С. В. Психологічне консультування: Навчальний посібник / С. В. Васьківська. – К: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
5. Вестбрук Д. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію / Д. Вестбрук, Г. Кеннерлі, Дж. Кірк. – Львів: Свічадо, 2014. – 410 с.
6. Галян І. М. Психодіагностика / І. М. Галян. – К: Академвидав, 2011. – 464 с.
7. Гінгер С. Психотерапія: 100 хибних уявлень або як зробити свій вибір / С. Гінгер. – Львів: Каменяр, 2007. – 150 с.
8. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору: Дж. Герман; пер. з англ. О. Лизак, О. Наконечна, О. Шлапак. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. – 416 с.
9. Гингер С. Гештальт-терапия контакта / С. Грингер, А. Гингер; пер. с фр. Е. В. Просветиной. – СПб: Специальная Литература, 1999. – 287 с.
10. Гринбергер Д. Управление настроением: методы и упражнения / Д. Гринбергер, К. Падески. – СПб: Питер, 2008. – 224 с.
11. Джойс Ф. Гештальт-терапия шаг за шагом: Навыки в гештальт-терапии / Ф. Джойс, Ш. Силлс. – М: Институт Общегуманитарных Исследований, 2010. – 352 с.
12. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
13. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник / Н. Ф. Каліна. – К: Академвидав, 2010. – 288 с.
14. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С. Б. Кузікова. – Суми: ВТД «У», 2006. – 384 с.
15. Кузікова С. Б. Основи психокорекції / С. Б. Кузікова. – К: Академвидав, 2012. – 320 с.
16. Мушкевич М. І. Основи психотерапії: навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна. – Луцьк: Вежа-Друк, 2017. – 420 с. – (3-тє).
17. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / В. М. Петрик, Л. Ф. Компанцева, М. М. Присяжнюк, Є. Д. Скулиш. – К: ЗАТ «ВПОР», 2011. – 248 с. – (2-ге вид).
18. Практикум із групової психокорекції: підручник / С. Д. Максименко, О. О. Прокоф'єва, О. В. Царькова, О. В. Кочкурова. – Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2015. – 414 с.
19. Психологія суїциду: посібник; за ред. В. П. Москальця. – К: Академвидав, 2004. – 288 с.
20. Пріц А. Д. Психотерапія – нова наука про людину / А. Д. Пріц – Львів: Дета, 2009. – 397 с.
21. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика: методики и тесты / Д. Я. Райгородский. – М: Бахрах, 2006. – 672 с.
22. Цимбалюк, І. М. Психологічне консультування та корекція: Модульно-рейтинговий курс: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / І. М. Цимбалюк. – К: Професіонал, 2005. – 656 с.
23. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посібник / Т. С. Яценко. – К: Вища шк., 2006. – 382 с.

Додаткова література

1. Абрамова Г. С. Практическая психология: учеб. для студ. вузов / Г. С. Абрамова. – изд. 6-е, перераб. и доп. – М: Академический проект, 2001. – 480 с.

2. Анастаси А. Психологическое тестирование: в 2 кн., Кн. 2. / А. Анастаси. – М: Педагогика, 2003. – 318 с.
3. Анастаси А. Психологическое тестирование: в 2 кн., Кн. 1. / А. Анастаси. – М: Педагогика, 2003. – 316 с.
4. Андреева Т. В. Семейная психология: учеб. пособие / Т. В. Андреева. –СПб: Речь, 2004. – 244 с.
5. Ануфриев А. Ф. Психологический диагноз /А. Ф. Ануфриев. – М: Ось-89, 2006. – 192 с.
6. Базисное руководство по психотерапии: современный учебник / под ред. М. М. Решетникова. – СПб: Изд-во Речь, 2013 – 784 с.
7. Виттельс Ф. Фрейд. Его личность, учение и школа / Ф. Виттельс. – Л: Эго, 1991. – 197 с.
8. Джонсон Р. А. Сновидение и фантазии: анализ и использование / Р. А. Джонсон. – К: Ваклер, 2006. – 176 с.
9. Наранхо К. Гештальт- терапия: Отношение и Практика атеоретического эмпиризма / Клаудио Наранхо. – Воронеж: НПО Модэк, 2015. – 304 с.

2.4. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ЕТИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Загальне поняття про науку, як систему знань

Виникнення та еволюція науки. Теоретичні та методологічні принципи науки. Види та ознаки наукового дослідження. Методологія і методи наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні. Наука в епоху інформаційних технологій.

Технологія наукових досліджень.

Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези. Визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження. Характер задач, що стоять перед студентом та послідовність їх вирішення. Ефективна програма наукової роботи. Характер навчання. Роль накопичення фактичних наукових даних. Виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень

Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Технологія вивчення наукової статті. Сутність проблем, що виникають перед науковцем-початківцем. Типи наукових статей. Вибір автора. Статті колег і керівника.. Ефект “нерозуміння “. Рекомендації щодо підвищення ефективності наукової праці. Типи читання: побіжне, оглядове, глибоке. Читання під власну проблему – шлях до ефективного поглиблення знань. Пошук необхідної статті. Використання сучасних інформаційних баз даних. Використання електронної пошти, професійних соціальних мереж та контакти з автором. Бібліотеки наукових інститутів НАНУ, НАПН України. Аналіз статті. Обов'язкові помітки. Виділення важливого.

Власне наукове дослідження.

Програма та план наукового дослідження. Методологічна і методична частини програми дослідження. Види заголовків у робочих планах. Рубрикація, її внутрішня логіка. Науково-дослідна частина роботи. Теоретичні та експериментальні дослідження. Роль експерименту. Характеристика емпіричних методів досліджень. Поняття про генеральну та вибіркочу сукупність, способи її формування. Формування вибіркової сукупності, її репрезентативність. Характеристика типів вибірки. Вимоги повноти, надійності і технологічності. Комп'ютерне моделювання. Етап узагальнення та апробації результатів дослідження. Аналіз та інтерпретація даних. Формулювання наукових висновків. Етап реалізації результатів дослідження. Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу.

Написання наукових публікацій (тези, статті, монографії) та презентація наукових результатів.

Види наукових публікацій. Реферат як форма навчальної й науково-дослідної роботи. Наукова монографія. Тези наукової доповіді (повідомлення). Наукова доповідь (повідомлення). Правила оформлення публікацій. Використання програми Microsoft Word для оформлення наукових робіт значного обсягу (монографій, дисертацій, авторефератів, підручників тощо). Використання програми Microsoft PowerPoint для ефективної презентації результатів наукової роботи.

Бібліографічний апарат наукових досліджень.

Правила складання бібліографічного опису для списків літератури і джерел. Правила бібліографічного опису окремих видів документів. Приклади бібліографічного опису окремих видів документів. Розташування бібліографічних описів у списках літератури. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у текстах наукових та навчальних робіт. Пошук бібліографічної інформації у процесі наукової роботи.

Наукова стаття.

Проблеми написання власної наукової статті. Чітке визначення предмету і головної ідеї майбутньої статті. Вибір журналу. Ознайомлення з вимогами редколегії. Формування плану статті. Визначення авторів, що зверталися до близької теми. Повторне читання статей цих авторів з урахуванням власного результату. Чітке визначення питання, в якому досягнуто прогресу. Короткий систематичний огляд існуючих робіт. Основні вимоги до статті високої якості. Розподіл матеріалу по розділам. Вибір і підготовка матеріалів в вигляді таблиць, графіків, діаграм. Короткі змістовні підписи. Обов'язковий детальний аналіз результатів. Висловлювання подяк. Робота з видавництвом і рецензентами. Повага до зауважень.

Етика наукової роботи.

Крадіжки та обман в науці. Плагіат та автоплагіат. Приклади етичних кодексів наукових товариств і об'єднань. Причини, що стимулюють обман. Фактори, що стримують неетичну поведінку. Вчений як вчитель, консультант, керівник та громадянин. Наукова репутація та її значення.

Оформлення та захист дисертацій

Дисертаційні роботи та їх види. Загальна методика виконання дисертаційного дослідження. Вибір і затвердження теми дисертації. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації з теми дисертаційного дослідження. Написання огляду літератури до дисертації. Виклад змісту та структура дисертації. Структура дисертації. Вступ до дисертації. Основна частина дисертації. Висновки до дисертації. Список використаної літератури і джерел. Додатки до дисертації. Оформлення дисертаційної роботи. Автореферат дисертації. Попередня експертиза (передзахист) дисертації на кафедрі. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради. Прилюдний захист дисертації.

Впровадження результатів наукових досліджень.

Вимоги до результатів. Етапи впровадження результатів наукових досліджень. Фінансування впровадження результатів досліджень. Лабораторний зразок, макет,.

Поняття інтелектуальної власності

Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та світі. Загальна характеристика основних теорій у сфері інтелектуальної власності. Офіційні підходи до визначення поняття інтелектуальної власності. Основні теоретичні конструкції права інтелектуальної власності. Теорія привілеїв. Генезис і концепція пропріетарної теорії інтелектуальної власності. Загальна характеристика аналогістичної, договірної, промислової власності, особового права, деліктної, рентної, персональної теорій інтелектуальної власності та теорії права нематеріальних благ. Теорія виключних майнових прав. Поняття та зміст інтелектуальної власності. Поняття творчої діяльності.

Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності на результати науково-технічної творчості.

Об'єкти інтелектуальної власності. Автор як суб'єкт інтелектуальної власності. Визначення авторства. Поняття співавторства та його види. Особисті немайнові та майнові права автора: поняття, ознаки та види. Охорона прав автора. Набуття прав володіння та їх охорона. Правове становище роботодавців як суб'єктів інтелектуальної власності. правонаступництво та спадкоємство прав інтелектуальної власності. Держава як власник прав інтелектуальної власності. Правове положення патентознавців. Вільні користувачі прав інтелектуальної власності.

Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності автора (винахідника) та їх захист.

Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Поняття правового захисту інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності: судові та позасудові. Суб'єкти звернення за захистом інтелектуальної власності. Процесуальні гарантії захисту прав інтелектуальної власності. Судова практика захисту прав інтелектуальної власності. Виконання рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності. Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Державний контроль у сфері інтелектуальної власності. Повноваження державних органів у сфері інтелектуальної власності.

Види об'єктів винаходу та їх характеристика.

Поняття, ознаки та сутність винаходу (корисної моделі), як об'єкту інтелектуальної власності. Критерії охороноспроможності винаходу. Види об'єктів винаходу та їх загальна характеристика. Правове регулювання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та раціоналізаторських пропозицій. Способи використання об'єкта інтелектуальної власності.

Патентні дослідження, основні положення та порядок проведення.

Мета патентних досліджень. Основні завдання патентних досліджень. визначення патентоспроможності ОГД, визначення ситуації щодо використання прав на об'єкти промислової власності. виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності. Порядок проведення патентних досліджень. Звіт про патентні дослідження.

Пошук конкурсних та грантових програм.

Конкурси та грантові і стипендіальні програми як шлях підвищення якості та ефективності наукових досліджень. Огляд фондівта грантових програм – Еразмус+. Горизонт 2020. Фонд фундаментальних досліджень. Переваги та можливості для науковця.

Підготовка документів для участі у конкурсних та грантових програмах (анкета, резюме, рекомендація тощо).

Пакет документів (анкета, резюме, рекомендації). Кінцева дата. Акцент на програмі, яка прямо стосується наукової спеціалізації в Україні. Рейтинг науковця. Роль знання іноземної мови. Роль наукових досліджень на актуальну тематику. Можливості застосувати отриманий досвід для імплементації в Україні.

Список рекомендованої література

Основна

1. Гордієнко С. Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: Науково- практичний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 92с.
2. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. Посібник. – Х.: НТУ «ХПІ», 2009. – 142с.
3. Ковальчук В.В. Основинауковихдосліджень. Навчальний посібник. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
4. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студ., курсантів, аспірантів та ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.:

Центр учбової літератури, 2010. – 352с.

5. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. – К.: Науковий світ, 2000. – 83с.

6. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 192с.

7. 20. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій. К.: Академвидав, 2004. – 207с.

8. Циппеліус Р. Юридична методологія / Переклад, адаптація, приклади з права України і список термінів Р.Корнута. – К.: Реферат, 2004.

9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: «Слово», 2003. – 235 с.

10. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Додаткова

11. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посібник для студентів та викладачів вищ. навч. закладів. – К.: Форум, 2000. – 271с.

12. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів економ, спец, вузів. 3-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Вища школа, 2011. – 271с.

13. Клепко С.Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 201 с.

14. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Слово, 2009, 239с.

15. Лудченко А.А., Лудченко А.Я., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – К.: В-во «Знання», КОО, 2000. – 114 с.

16. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 244 с.

17. Сидоренко В.К., Дмитренко П.К. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – К., 2000. – 260 с.

18. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень. – К.: Знання, 2005. – 309 с.

19. Философский энциклопедический словарь / Сост. Е.Ф. Губский, Г.В. Кораблева, В.А. Лутченко. – М.: ИНФРА – М, 1999. – 576 с.

20. Інформаційні ресурси <https://www.google.com.ua/>

2.5. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМИН БАТЬКІВ З ДІТЬМИ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ»

Раннє дитинство. Особливості взаємовідносин батьків з дітьми раннього віку.

Психологічна характеристика розвитку дитини в ранньому дитинстві. Соціальна ситуація розвитку. Особливості спілкування в ранньому віці. Розумовий розвиток дітей раннього віку. Криза трьох років. Негативізм. Впертість. Норовливість дитини. Знецінювання.

Особливості побудови взаємовідносин батьків з дітьми раннього віку.

Особливості взаємовідносин батьків з дітьми дошкільного віку.

Загальна характеристика дошкільного віку. Предметна гра. Рольова гра. Гра за правилами. Спілкування в сім'ї. Мовне та емоційне спілкування. Стилі спілкування дорослих з дитиною. Практичне оволодіння мовою і осмисленість мови. Сенсорний

розвиток. Загальна характеристика розвитку мислення. Моральний розвиток дошкільника. Криза семи років.

Особливості побудови взаємовідносин батьків з дітьми дошкільного віку.

Особливості взаємовідносин батьків з дітьми молодшого шкільного віку.

Психологічна готовність дитини до навчання у школі. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Навчальна діяльність. Інші види діяльності в молодшому шкільному віці. Вплив учіння на розумовий розвиток дитини. Особливості спілкування молодшого школяра. Стилі спілкування, які пропонуються дорослими в сім'ї та у школі.

Особливості побудови взаємовідносин батьків з дітьми молодшого шкільного віку.

Особливості взаємовідносин батьків з дітьми підліткового віку.

Соціальна ситуація розвитку в підлітковому віці. Фізіологічні особливості розвитку підлітка. Криза підліткового віку та підходи до її аналізу. Провідна діяльність у підлітковому віці. Навчальна діяльність підлітків. Розумовий розвиток в підлітковому віці. Розвиток особистості в підлітковому віці.

Особливості побудови взаємовідносин батьків з дітьми підліткового віку.

Специфічні проблеми юнацького віку. Особливості взаємовідносин дітей юнацького віку з батьками.

Криза юнацького віку. Загальна характеристика юнацького віку. Соціальна ситуація розвитку в юнацькому віці. Професійне самовизначення. Провідна діяльність в юнацькому віці. Розвиток особистості в ранній юності. Екзистенціальна криза юнацького віку. Інтелектуальний розвиток в юності. Особливості спілкування в юнацькому віці.

Особливості побудови взаємовідносин дітей юнацького віку з батьками.

Кризи раннього дорослого віку. Особливості взаємовідносин дітей раннього дорослого віку з батьками.

Розвиток особистості в дорослому віці. Поняття дорослості і критерії досягнення дорослості.

Криза тридцяти років. Моделі поведінки жінок. Моделі поведінки чоловіків.

Криза середини життя.

Особливості побудови взаємовідносин дітей раннього дорослого віку з батьками.

Особливості взаємовідносин дітей з батьками у зрілому дорослому віці.

Загальна характеристика зрілого дорослого віку. Зміни фізичного розвитку в зрілому дорослому віці. Менопауза і клімакс. Розвиток когнітивної сфери в зрілому дорослому віці. Розвиток сенсорних функцій відчуття та сприйняття. Особливості розвитку інтелекту. Стосунки з дорослими дітьми. Стосунки з літніми батьками. Виконання ролі бабусі чи дідуся. Зміни в сім'ї. Відтворення сім'ї. Дружні стосунки в зрілому дорослому віці. Особливості Я-концепції у зрілому дорослому віці.

Особливості побудови взаємовідносин дітей з батьками у зрілому дорослому віці.

Специфічні проблеми літнього віку. Особливості взаємовідносин дітей з батьками похилого віку.

Розвиток сімейних стосунків у старості. Особливості Я-концепції у старості. Завдання розвитку в похилому віці. Типології особистості в період старості.

Особливості побудови взаємовідносин дітей з батьками похилого віку.

Рекомендована література

Основна

1. Артамонова Є. І. Психологія сімейних відносин з основами сімейного консультування: Учеб. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Є. І. Артамонова, Е. В. Екжанова, Є. В. Зирянова та ін./Під ред. Є. Г. Сіляєвої. – К: Видавничий центр «Академія», 2012. –192 С.
2. Безкровна М. І. Соціально-психологічні особливості спілкування підлітків в мережі Інтернет. Інформаційнокомунікаційні технології навчання: психолого-педагогічні та дидактичні аспекти впровадження: матеріали обл. науковопракт. Інтернет-конф., м. Кіровоград, 2011. –81 с.

3. Карикаш В. И. Основы психологического консультирования в позитивном подходе / Карикаш В. И., Босовская Н. А., Кравченко Ю. Е., Кириченко С. А. – Черкассы, 2009. – 51 с.
4. Коваль Р. П. Шкільна служба розв'язання конфліктів: досвід упровадження. Посібник / Р. Коваль, А. Горова, А. Нікітчук, О. Микитюк, Ю. Ліхоліт. – К: Видавець Захаренко В. О., 2009. – 168 с.
5. Кипхард Эрнст Й. Как развивается ваш ребенок? / Таблицы сенсомоторного и социального развития: От рождения до 4-х лет. – М.: Теревинф, 2009. – 112 с.
6. Огієнко Іван. Наука про родинномовні обов'язки: Рідномовний катехізис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства. Факс. вид. К: АТ «Обереги», 2014. – 72 с.
7. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Вид. 2-е, стер. К: Кондор, 2015. – 469 с. URL: <https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452495/s-26>
8. Ериксон Э. Идентичность: юность и кризис. Пер. с англ. / общ. ред. и предисл. А. Толстых. Х: Прогресс, 2016. – 344 с
9. Лабковский М. Хочу и буду: Принять себя и стать счастливым / М. Лабковский. – Одеса: Альпина Паблишер, 2017. – 320 с.
10. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навч. посіб. для самост. робота студ. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К: Академ-видав, 2011. – 373 с.
11. 8. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К: Академвидав, 2008. – 432 с.
12. 9. Поніманська Т. І. Теоретико-методичні засади гуманістичного виховання дітей дошкільного віку / Т. І. Поніманська. – Рівне: РДГУ, 2006. – 364 с.
13. 10. Савчин М. В. Вікова психологія / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К: Академвидав, 2006. – 360 с.
14. Федоришин Г. Соціально-психологічний підхід до вивчення механізмів впливу в стосунках «батьки – діти» / Г. М. Федоришин. // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ, 2008. – № 13. Ч. 2. – С.67-76.

Додаткова:

1. Бауэр Т. Психическое развитие младенца: пер. с англ. / Т. Бауэр. – 2-е изд. – Х: Прогресс, 2015. – 320 с.
2. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія / А. М. Богуш. – К: Слово, 2004. - 374 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, 3. В. Огороднійчук та ін. – 2-е вид., допов. – К: Каравела, 2009. – 400 с.
4. Найманова Л. И. Пути преодоления школьной дезадаптации в период перехода учащихся из начальной школы в среднюю [Текст] / Л. И. Найманова, Н. Я. Володина // Муниципальное образование: Инновации и эксперимент. – 2009. - №4. – С. 34-36.
5. Сиденко Е. А. К вопросу об адаптации подростка [Текст] / Е. А. Сиденко // Инновационные проекты и программы в образовании. – 2011. – № 1. – С.73-76. 6. Собкин В. С. Социокультурные трансформации подростковой субкультуры: труды по социологии образования [Текст] / В. С. Собкин. – М: Центр социологии образования РАО, 2006. – Т. XI, Вып. XX. – 167 с.
7. Генезис сенсорных способностей / под ред. Л. А. Венгера. – К, 2006. – 256 с.
8. Гуткина Н. И. Психологическая готовность к школе: учеб. пособие для студ. вузов / Н. И. Гуткина. – 4-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 207 с.
9. Заброцький М. М. Вікова психологія / М. М. Заброцький. – К: МАУП, 2008. – 89 с.
10. Кравцова Е. Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе / Е. Е. Кравцова. – Х, 2011. – 152 с.

2.6. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО

ДОСЛІДЖЕННЯ»

Методологія як вчення про науковий метод пізнання.

Сутність методології як метод пізнання в психологічних дослідженнях. Історичні та сучасні факти в трактуванні терміну «методологічні знання. Методологічне обґрунтування понять: «методологія», «методи», «засоби», «рефлексія». Складники методології як форми мислення і діяльності.

Наука як об'єкт методологічного аналізу.

Психологія як базова галузь для організації та проведення психологічних досліджень. Різновиди дослідницьких стратегій. Історико-психологічне знання і формулювання дослідницьких стратегій. Історико-психологічне знання і формулювання дослідницьких стратегій. Біографічна довідка про наукові постаті різних історичних епох та значення їхніх значущих досягнень для сучасних психологічних досліджень.

Загально-наукові та галузеві методи дослідження.

Загально-наукові дослідницькі методи. Класифікація методів наукового-психологічного дослідження. Спостереження та експеримент як основні методи дослідження. Галузеві психологічні методи дослідження. (загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія тощо).

Феноменологія науки.

Наука як унікальне суспільно-історичне явище. Методологія в системі науки. Рівні методологічного аналізу. Принципи наукового пізнання в психологічній науці. Класифікаційні дослідницькі системи в психологічній науці (постановка проблеми, ідея, доказ). «Феномени», «симптоматика», «комплекси» у психологічній науці як предмети психологічного аналізу. Експрес-аналіз матеріалу про окремі психологічні закони життєдіяльності особистості з метою відокремлення їхнього основного змісту як базового у поясненні об'єктивної реальності у пізнавальному руслі.

Особистість вченого у системі життєвих координат.

Структура творчого потенціалу людини. Шляхи отримання доказових наукових результатів, що належать від професійної компетенції та сформованості морально-особистісних якостей науковця-дослідника. Спрямованість вченого на об'єктивний дослідницький результат.

Визначення доцільності використання методів математичної статистики для обробки емпіричних даних психологічного дослідження.

Визначення методів обробки емпіричних даних на етапі формування експерименту. Визначення критеріїв і показників досліджуваного явища. Вибір шкал оцінювання. Переведення показників різних методик у єдину шкалу для співвіднесення кількісних результатів та їх статистичної обробки. Визначення валідності, достовірності результатів наукового дослідження. Верифікація методик дослідження.

Способи статистичної обробки емпіричних даних психологічного дослідження та їх презентація.

Впорядкування емпіричних показників психологічного дослідження для статистичної обробки з використанням комп'ютерних програм. Особливості обробки емпіричних даних психологічного дослідження в Microsoft Excel, SPSS, презентація результатів психологічного дослідження.

Інформаційне представлення результатів наукового психологічного дослідження.

Текстове представлення результатів наукового психологічного дослідження. Загальний обсяг наукової праці. Наочне представлення результатів наукового психологічного дослідження у вигляді таблиць і рисунків. Текстовий опис таблиць і рисунків. Представлення теоретичного аналізу результатів психологічного дослідження у вигляді схем і моделей.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К: АБУ, 2012. – 480 с.
2. Бочелюк В. Й. Методика та організація наукових досліджень із психології: Навчальний посібник / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К: Центр учбової літератури, 2018. – 360 с.
3. Донченко О. Теоретико-методологічні засади фрактальної психології [Текст] / О. Донченко // Психологія і суспільство: Український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2014. – №4. – С. 167-181
4. Корольчук, М. С. Методологічні та теоретичні проблеми психології: Навч. посібник / М. С. Корольчук, І. Ю. Трофімов, В. І. Осьодло. – К: Ніка-Центр, 2008. – 336 с.
5. Карпенко З. Предмет і метод аксіопсихології особистості / З. Карпенко. // Психологія і суспільство: український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2008. – №1. – С. 35–62.
6. Калюжна Є. М. Теоретичні та методологічні проблеми психології: навч. посіб. / Є. М. Калюжна. – Запоріжжя: Акцент, 2015. – 152 с.
7. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці. Навчальний посібник для вищої школи / С. Д. Максименко. – К: Наукова думка, 2012. – 224 с.
8. Методологія та організація наукових досліджень: підручник / М. О. Клименко, В. Г. Петрук, Н. М. Вознюк, М. Б. Мокін. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2012. – 474 с.
9. Мілютіна К. Л. Методологічні та теоретичні проблеми психології: опорний конспект лекцій / К. Л. Мілютіна. – К: ІПК ДСЗУ, 2014. – 88 с.
10. Пілющенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення / В. Л. Пілющенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. – К: Лібра, 2004. – 344 с.
11. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно-центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка. – К: Ніка-Центр, 2013. – 204 с.
12. Рибалка В. В. Методологічні проблеми наукової психології: посібник / В. В. Рибалка. – К: Талком, 2017. – 245 с.
13. Самойлов А. Е. Теоретические проблемы логико-психологического анализа мышления / А. Е. Самойлов. – Запорожье, 2007. – 167 с.
14. Самойлов А. Е. Психология парадоксального мышления или прогностический диалог теории с эмпирией / А. Е. Самойлов. – Днепропетровск, 2007. – 185 с.
15. Самойлов О. Є. Діалогіка формування та флормулювання ідеї / О. Є. Самойлов. // Тернопіль Психологія і суспільство. – 2012. – №3.
16. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. М. Соловійов. – К: Центр учбової літератури, 2017. – 176 с.
17. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень / Д. М. Стеченко, О. О. Чмир. – К: Знання, 2015. – 309 с.
18. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – К: Центр навчальної літератури, 2014. – 212 с.
19. Фурман А. В. Категоріогенез як напрям професійного методологування / А. В. Фурман. // Психологія і суспільство. – 2008. – №2. – С. 53–58.
20. Фурман А. В. Типологічний підхід у системі професійного методологування [Текст] / А. В. Фурман. // Психологія і суспільство : Український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2016. – С. 78–92.
21. Фурман А. В. Методологія наукових досліджень: Модульно-розвивальний підручник / А. В. Фурман. – Тернопіль: ВЦ НДІ МЕВО, 2010. – 50 с.

Додаткова література

1. Балл Г. А. Теория учебных задач: психол.пед. аспект / Г. А. Балл. – М, 1990. – 183 с.
2. Абульханова-Славская К. А. Философско-психологическая концепция Л. С. Рубинштейна. К 120-летию со дня рождения. / К. А. Абульханова-Славская, А. В.

Брушлинский. – М: 2009. – 248 с.

3. Вундт В. Введение в психологию / В. Вундт. – М: КомКнига, 2007. – 168 с. – (3-е изд.).

4. Давыдов В. В. Виды обобщения в обучении (Логико-психол. проблемы построения учеб. предметов) / В. В. Давыдов. – М, 2002. – 423 с.

5. Щедровицкий Г. П. Мышление, методологическая работа и развитие. / Г. П. Щедровицкий. // Вопросы методологии. – 2012. – №1. – С. 30–38.

6. Файерабенд П. Избранные труды по методологии науки / П. Файерабенд. – М: Наука, 2006. – 554 с.

7. Фурман А. В. Навчальна проблемна ситуація як об'єкт психологічного пізнання / А. В. Фурман. // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 9–80.

8. Ярошовець В. Методологічна рефлексія історико-філософського процесу / В. Ярошовець. // Психологія і суспільство. – 2010. – №1. – С. 65 – 88.

2.7. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ЕТНОКОНФЛІКТОЛОГІЯ»

Методологія і методика дослідження конфліктів.

Методологічні та організаційно-методичні основи дослідження конфліктів. Етапи аналізу конфлікту. Методи дослідження конфліктів. Експеримент. Методи вивчення конфліктності особистості.

Основні технології вирішення конфліктів.

Технології вирішення і врегулювання конфліктів. Базові основи консенсусу. Юридичні способи врегулювання конфліктів.

Етнонаціональний конфлікт і його специфіка.

Етноконфліктологія як наука. Поняття етносу і нації. Структура і зміст етнонаціональних конфліктів. Боротьба за ресурси, власність і екологію. Прагнення до зміни статусу місцевих еліт. Зміна системи розподілу праці. Динаміка і типологія етнонаціональних конфліктів. Форми перебігу і способи врегулювання етнонаціональних конфліктів. Правові основи попередження і вирішення етнонаціональних конфліктів в Україні.

Релігійні конфлікти й основні шляхи їх вирішення.

Конфліктологія релігії в умовах глобалізації суспільств. Міжконфесійні відносини та релігія як джерело конфлікту. Зміст, причини і структура релігійних конфліктів. Типологія релігійних конфліктів і шляхи їх урегулювання.

Політичний конфлікт.

Суть і зміст політичного конфлікту. Типологія конфліктів у сфері політики. Протестні форми політичного конфлікту. Сучасні технології запобігання і вирішення політичних конфліктів.

Етнополітичний конфлікт і етнополітична мобілізація.

Особливості виникнення, типологізація та динаміка етнополітичного конфлікту. Етнополітична мобілізація. Етапи етнополітичної мобілізації. "Зовнішні ресурси" етнополітичної мобілізації.

Виникнення та шляхи врегулювання етнічних конфліктів.

Теорії виникнення етнічних конфліктів. Види і стадії етнічних конфліктів. Чинники та шляхи врегулювання етнічних конфліктів.

Націоналізм - поліваріантний і амбівалентний феномен.

Виникнення та динаміка націоналізму. Прояви націоналізму. Шляхи ліквідації націоналістичних тенденцій.

Мінливість історичних форм націоналізму: основні етапи еволюції.

Ліберальний націоналізм. Лінгвістичний націоналізм. Етнічний націоналізм. Інтегруючий націоналізм. Роз'єднуючий націоналізм. Агресивний націоналізм. Сучасний націоналізм.

Принцип самовизначення і захист прав національних меншин: теоретичні дискусії і практичні проблеми.

Принцип самовизначення національних меншин. Проблема захисту прав національних меншин. Проблеми етнофедералізма.

Рекомендована література

Основна

1. Агеев В. С. Міжгрупова взаємодія. Соціально-психологічні проблеми / В. С. Агеев. – Х: Вид-во МУЗ, 2010. – 174 с.
2. Абдулатипов Р. Г. Этнополитология / Р. Г. Абдулатипов. – К: СПб, 2014. – 382 с.
3. Анцупов А. Я. Конфликтология / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – Х: ЮНИТИ, 2012. – 591 с. – (2).
4. Бардієр Г. П. Соціальна психологія толерантності . / Г. П. Бардієр. – Харків: СПБГУ, 2005. – 211 с.
5. Кросс-культурна психологія. Дослідження і застосування / Д.Беррі, А. Пуртінга, М. Сігал, П. Дасен. – Харків: Гуманітарний центр, 2007. – 541 с.
6. Воронова А. О. Основи етнічної психології / А. О. Воронова. – К: СПб, 2015. – 248 с.
7. Гришаєва Л. І. Вступ в теорію міжкультурної комунікації / Л. І. Гришаєва, Л. В. Цурикова. – К: ACADEMIA, 2006. – 253 с.
8. Дмитриев А. В. Конфликтология: Учеб. пособие для студентов вузов / А. В. Дмитриев. – Х: Гардарика, 2012. – 320 с.
9. Мацумото Д. Психологія і культура: Сучасні дослідження / Д. Мацумото. – К: СПб.: Прайм-Евроснак, 2012. – 528 с.
10. Мацумото. Людина, культура, психологія. Дивовижні загадки, дослідження і відкриття / Мацумото. – К: СПб.: Прайм-Евроснак, 2008. – 439 с.
11. Почебут Л. Г. Кросс-культурная и этническая психология / Л. Г. Почебут. – К: СПб., 2012. – 167 с.
12. Стадников М. Г. Міжкультурна комунікація / М. Г. Стадников. – К: СПб, 2007. – 253 с.

13. Стефаненко Т. Г. Етнопсихологія / Т. Г. Стефаненко. – К: Аспект Пресс, 2003. – 372 с.

Додаткова:

1. Дослідження авторитарної особистості / Т. Адорно, Т. Сенфорд, Е. Френкель-Брюнсвік, Д. Левінсон. – К МАУП: Срібні нитки, 2011. – 284 с.
2. Безносів Д. С. Психологія натовпу і тероризм / Д. С. Безносів, Л. Г. Почебут. – К: ЦОКР, 2007. – 84 с.
3. Берон Р. Соціальна психологія. Ключові ідеї / Р. Берон, Д. Бірн, Б. Джонсон. – К: СПб, 2013. – 521 с.
4. Берон Р. Соціальна психологія групи. Процеси, рішення, дії / Р. Берон, Д. Бірн, Б. Джонсон. – К: СПб, 2013. – 462 с.
5. Ганєєв А. М. Конфліктологія. Формирование установок толерантного сознания и поведения: Практикум / А. М. Ганєєв, Л. С. Тронева. – К: КФЭИ, 2011. – 288 с.
6. Журавльов А. Л, Соашн В. А., Красніков М. А. Соціальна психологія. Х: Форум, ИНФРА-му, 2008. – 562 с.
7. Зіммель Г. Філософія культури / Пер. з нім. К: Думка, 2016. – 362 с.
8. Квінн В. Прикладна психологія / В. Квінн. – К, 2010. – 476 с.
9. Лур'є С. В. Психологічна антропологія: Історія, сучасний стан, перспективи / С. В. Лур'є. – Одеса: Академічний проект, 2003. – 638 с.
10. Льюїс Р. Д. Ділові культури в міжнародному бізнесі: Від зіткнення до взаєморозуміння/ Р. Д. Льюїс, – К: Справа, 2011. – 183 с.
10. Почебут Л. Г. Взаєморозуміння культур. Методологія і методи етнічної і крос-культурної психології / Л. Г. Почебут. – К: СПб., 2014. – 627 с.
14. Почебут Л. Г. Соціальні спільності: Психологія натовпу, соціуму, етносу/ Л. Г. Почебут. – К: СПб., 2011. – 234 с.
15. Почебут Л. Г. Соціальна психологія / Л. Г. Почебут, І. А. Мейжис. – К: СПб, 2010. – 427 с.
16. Мацумото Д. Психологія і культура / Д. Мацумото. – К: СПб, 2013. – 274 с.
17. Тріандіс Г. Культура і соціальна поведінка / Г. Тріандіс. – К: Форум, 2007. – 164 с.

2.8. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН І СІМЕЙНЕ КОНСУЛЬТУ- ВАННЯ»

Особистість консультанта в процесі професійної діяльності.

Особистість консультанта та професійні вимоги до неї. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Модель ефективного консультанта. Помилки психолога в процесі консультативної взаємодії. Особливості професійної діяльності консультанта-початківця.

Специфіка консультативної діяльності психолога.

Консультування як стратегія психологічної допомоги людям. Етапи психологічного консультування. Структура консультативного процесу. Типи консультування. Види консультування. Форми консультативної роботи психолога. Причини відмови психолога від консультування.

Консультування у різних сферах професійної діяльності.

Психологічне консультування в соціальній сфері. Психологічне консультування в управлінні та менеджменті. Психологічне консультування в політичній сфері. Консультативна діяльність в юридичній сфері. Консультативна діяльність в бізнесі та підприємстві. Психологічне консультування у сфері реклами. Консультативна робота психолога у вищих навчальних закладах.

Віково-психологічне консультування.

Психологічне консультування дошкільників та їх батьків. Психологічне консультування молодших школярів та членів їх родини. Психологічне консультування особистості підліткового віку. Психологічне консультування особистості юнацького віку. Консультативна робота з дорослими людьми. Консультування людей похилого віку.

Сімейне консультування.

Консультування з питань шлюбу. Консультування з проблем подружніх взаємин. Особливості консультування подружніх пар та клієнтів різного віку з питань сексуальності.

Консультування в контексті різних наукових підходів.

Консультування в парадигмі психоаналітичного підходу. Консультативна діяльність в екзистенціальній психології. Консультування в межах гештальтпсихології. Когнітивно-біхевіоральний підхід у консультуванні. Консультування в контексті особистісно орієнтованого підходу. Консультативна діяльність практичного психолога на основі духовно-особистісного підходу.

Психологічне консультування клієнтів із специфічними проблемами.

Консультування несамотійних і маломотивованих клієнтів. Консультування тривожних та депресивних клієнтів. Консультування асоціальних особистостей. Консультування агресивних клієнтів. Консультування залежних клієнтів. Консультування клієнтів, котрі переживають втрату.

Консультування клієнтів з психосоматичними порушеннями та обсесивних клієнтів.

Консультування клієнтів з психосоматичними порушеннями. Консультування обсесивних клієнтів.

Психологічне консультування хворих з психічними розладами.

Психологічні зміни при психічних захворюваннях. Особливості спілкування лікаря загальної практики з хворими на психічні розлади. Особливості взаємодії з родичами хворих на психічні захворювання. Психологія хворих на непсихотичні розлади, гострі психотичні розлади, шизофренію, епілепсію, деменцію.

Психологічне консультування хворих з ендogenous розладами.

Психологічне консультування хворих на шизофренію. Психологічне консультування хворих з біполярним афективним розладом.

Психологічне консультування хворих з невротичними розладами.

Етіопатогенез неврозів. Клінічні прояви невротичної симптоматики. Особливості психологічного консультування при невротичних розладах.

Психологічне консультування хворих з розладами особистості.

Етіопатогенез особистісних розладів. Клінічні прояви психопатичної симптоматики. Особливості психологічного консультування при розладах особистості.

Рекомендована література

Основна

1. Александровский Ю. А. Пограничные психические расстройства. - Х: Медицина, 2013. – 400 с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: (Учб. Посібник для студентів ст. Курсів психол. фак. та від-нь ун-тів) / Худож. оформ. В. Б. Лопарева. – Харків: Фолю, 2016. – 237 с.
3. Гештальт-терапия. Теория и практика. Пер. с англ. / К: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2010. – 320 с. (Серия «психологическая коллекция»).
4. Гольдштейн А., Хомик В. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам / Пер. з англ.. В. Хомика. – К: Либідь, 2013. – 520 с.
5. Диагностическая и коррекционная работа школьного психолога / Под ред. И. В. Дубровиной. - М., 2008.
6. Мамайчук И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. – СПб.: Речь, 2013. – 400 с.
7. Морено Я. Психодрама / Пер. с англ. Г. Пимочкиной, Е. Рачковой. - М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2011. – 528 с. (Серия «психологическая коллекция»).
8. Осипова А. А. Общая психокоррекция. – К, 2010 – 491 с.
9. Ранняя диагностика и коррекция. В 2 т. : практическое руководство / Р224 под ред. Удо Б.Брака ; [науч. ред. русского текста Н. М.Назарова ; пер. с нем. В. Т. Алтухова]. Т. 1. Нарушения развития. — К: Издательский центр «Академия», 2007. — 320 с.
10. Ранняя диагностика и коррекция. В 2 т. : практическое руководство / Р224 под ред. Удо Б. Брака; [науч. ред. русского текста Н. М. Назарова; пер. с нем. В. Т. Алтухова]. Т. 2. Нарушения поведения. — К: Издательский центр «Академия», 2007. — 304 с.
11. Роджерс К. Р. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы: Монография: / Пер. с англ. О. Кондрашовой, Р. Кучкаровой. – Д: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2019. – 464 с. (Серия «психологическая коллекция»).

12. Истратова О. Н. Практикум по детской психокоррекции: игры, упражнения, техники / О. Н. Истратова. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 349 с. – (психологический практикум).
13. Хрестоматия по гуманистической психотерапии. – К., 2015. – 632 с.
14. Цимбалюк І. М. соціально-психологічне консультування та корекція. – Навч. Посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 3-тє вид. – К: Видавничий дїм „Персонал”, 2009. – 544 с.

Додаткова література

1. ЕНМКД Соціально-психологічне консультування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.tneu.edu.ua/index.php/uk/component/content/article/93-nmkd/4247-sotsialno-psykholohichne-konsultuvannia>
2. Четыркин, Е. М. Актуарные расчеты в негосударственном пенсионном и медицинском страховании [Текст] / Е. М. Четыркин. – 2-е изд., испр., доп. – К: Дело, 2009. – 256 с.
3. Васьківська, С. В. Основи психологічного консультування [Текст]: підручник / С. В. Васьківська. – 2-ге вид. – К: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
4. Вашека, Т. В. Основи психологічної практики [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Вашека. – К: НАУ-друк, 2009. – 200 с.
5. Цимбалюк, І. М. Психологічне консультування та корекція [Текст] : навч. посіб. Модульно-рейтинговий курс / І. М. Цимбалюк. – 3-тє вид., виправл. і доповн. – К: Професіонал, 2009. – 544 с .
6. Тюптя, Л. Т. Соціальна робота : теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К: Знання, 2008. – 574 с.
7. Шахрай, В. М. Технології соціальної роботи [Текст] : навч. посіб. / В. М. Шахрай. – К: ЦНЛ, 2006. – 464 с.
8. Москаленко, В. В. Психологія соціального впливу [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. В. Москаленко. – К: ЦУЛ, 2007. – 448 с.
9. Психологічна культура особистості: управлінська діяльність [Текст] : навч. посіб. / за ред. А. Вихруща, Л. Орбан-Лебрик, Й. Шемрух. – Тернопіль : Крок, 2011. – 276 с.

2.9. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ З КУРСУ «ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

Інформаційні технології та комп'ютерна психологічна служба. Спеціалізоване програмне забезпечення в психології. Інформація: поняття, види і властивості інформації. Бази даних і банки даних для комп'ютерної психологічної служби. Інформаційні технології в діяльності комп'ютерної психологічної служби. Класифікація інформаційних технологій. Автоматизоване робоче місце. Мережі, системи автоматизованого проектування. Етапи проектування інформаційно-комунікаційних технологій, оцінка якості інформаційно комунікаційних технологій. Комп'ютерне тестування знань, комп'ютерна психодіагностика, конструювання комп'ютерної методики. Переваги та

обмеження у використанні спеціалізованого програмного забезпечення в психології. Специфіка програмного забезпечення в сфері психодіагностики. Методичні особливості процесу інформатизації психологічної методики і проведення прикладних психологічних досліджень, опосередкованих Інтернетом.

Інформаційні технології в різних галузях психології і забезпечення її безпеки. Використання психологами інформаційно комунікаційних технологій в освіті. Нові технології в дослідницькій, навчальній та практичній роботі психолога. Психологічні інформаційні джерела, доступні за допомогою Інтернету, їх характеристика. Уявлення про понятті безпеки в сфері інформаційних технологій. Загрози і можливі негативні наслідки використання інформаційних технологій. Основні умови забезпечення безпеки інформаційних технологій. Цілі і завдання використання інформаційно комунікаційних технологій в освіті. Інформаційно-комунікаційних технологій в реалізації інформаційнодіяльнісних моделей в психології навчання. інформаційно комунікаційних технологій в активації пізнавальної діяльності студентів. Використання інформаційно-комунікаційних технологій психологами в дистанційному навчанні. Методичні аспекти використання психологами інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі.

Використання психологами інформаційно-комунікаційних технологій в спілкуванні з клієнтами. Психологічне супровід системи інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві. Особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для спілкування з різними клієнтами: жінками, чоловіками, дітьми. Методи і способи завоювання клієнтів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Психологічні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні підприємством. Психодіагностика ефективності застосовуваних інформаційно-комунікаційних технологій. Ідентифікація причин недостатньої ефективності використовуваних інформаційно-комунікаційних технологій. Форми і методи психологічного супроводу системи інформаційно-комунікаційних технологій

Професійна діяльність психолога в інтернеті. Огляд сучасних інформаційних мережевих ресурсів інтернету в області психології і суміжних наук: реферативні і повнотекстові бази даних, оп-лайн довідники та енциклопедії, ресурси спільнот професійних психологів. Засоби отримання інформації з електронних баз даних в інтернеті і робота з ними. Застосування комп'ютерної психодіагностики в роботі з особами, такими, що потребують психологічної допомоги.

Просування психологічних послуг в інтернеті. Інтернет- маркетинг як просування психологічних послуг в інтернеті. Інструменти Інтернет-маркетингу. Автоматизована інформацій система як механізм створення (адаптації, модифікації) психологічних методик і засіб узагальнення результатів емпіричних психологічних досліджень.

15. Рекомендована література

Основна

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта / Айві Алєн. – К.: Сфера, 1998. – 342с.
2. Алєшина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование / Юлия Алєшина. – М.: Независимая фирма «Класс», 2007. – 208 с.
3. Васьківська С.В. Технологія консультування / Світлана Васьківська. – К.: Главник, 2005. – 96 с.
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: [навчальний порсїбник] / Світлана Васьківська. – К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
5. Глєддинг С. Психологическое консультирование / С. Глєддинг. – СПб.: Питер, 2002. – 736 с.
6. Грюнвальд Бернис Б., Макаби Гарольд В. Консультирование семи / Бернис Б. Грюнвальд, Гарольд В. Макаби / Пер. с англ. И.Ю. Хомитовой. - М.: «Когнито-Центр», 2008. – 415 с.
7. Гулина М.А. Терапевтическая и консультативная психология / М.А. Гулина. – СПб.: Узд-во «Речь», 2001. – 352 с.
8. Джордж Р., Кристиани Т. Консультирование: теория и практика / Рики Джордж, Тереза Кристиани. – М: Эксмо, 2002. – 448с.
9. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования: пер. с лит. / Р. Кочюнас. – М.: Академический проект, 1999. – 240 с.
10. Лысенко Е.М. Групповое психологическое консультирование: [крат. курс лекций] / Е.М. Лысенко, Т.А. Молодиченко. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. – 159 с.
11. Лысенко Е.М. Индивидуальное психологическое консультирование: [крат. курс лекций] / Е.М. Лысенко, Т.А. Молодиченко.. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. – 159 с.
12. Меновщиков В.Ю. Психологическое консультирование и психотерапия в интернете.: - . Спутник+, 2010.
13. Моховиков А.Н. Телефон доверия: сборник методических материалов / А.Н. Моховиков. – Одесса: Версия, 1994. – 32с.
14. Мэй Р. М. Искусство психологического консультирования / Мэй Ролло. – М.: Класс, 1994. – 144с.
15. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования / Р. Нельсон-Джоунс. – СПб.: Питер, 2000. – 464с.
16. Немов Р.С. Психологическое консультирование: [учеб. для студ. педвузов] / Р.С. Немов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 528 с.
17. Олифирович Н.И. Индивидуальное психологическое консультирование: Теория практика / Наталья Ивановна Олифирович. – Мн.: Тесей, 2005. – 264 с.
18. Основи консультативної психології. Аналіз сучасних концепцій: [методичні рекомендації для студентів педінститутів спеціальності “Практичний психолог у закладах народної освіти”] / Укл. О.Ф. Бондаренко. – К.: РНМК Міносвіти України, 1992. – 116с.
19. Пахальян В.Э. Психологическое консультирование: [учебное пособие] / В.Э. Пахальян. – СПб.: Лидер, 2006.– 256с.

20. Роджерс К.Р. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы: [монография] / Карл Роджерс. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 464 с.
21. Хомич Г.О. Основы психологічного консультування: [навч. посібник] / Г. О. Хомич, Р. М. Ткач - К.: МАУП, 2004. - 152 с.
22. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: [навч. посібник] / Іван Миколайович Цимбалюк. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 656 с.
23. Шнейдер Л.Б. Пособие по психологическому консультированию: [учебное пособие] / Л.Б. Шнейдер. – М.: Ось-89, 2003. – 272 с.

Допоміжна

24. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: [навч. посібник] / О.Ф. Бондаренко. - Харків: Фоліо, 1996. - 237 с.
25. Бурменская Г.В. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Г.В. Бурменская, Е.И. Захарова, О.А. Карабанова, А.Г. Лидерс . – М.: Московский психолого-социальный институт, 2007. – 480 с.
26. Васьковская С.В., Горностай П.П. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи / С.В. Васьковская, П.П. Горностай. – К.: Вища школа, 1996. – 192 с.
27. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. / П.П. Горностай, С.В. Васьковская. – К. : Наукова думка, 1995. – 128 с.
28. Кулаков С.А. Практикум по супервизии в консультировании и психотерапии / С.А. Кулаков. – СПб.: Речь, 2010. – 230 с.
29. Лютова-Робертс Е.К. Техники психологического консультирования в повседневной жизни / Елена Константиновна Лютова-Робертс. СПб.: Речь, 2010. – 176 с.
30. Мастерство психологического консультирования / под ред. А.А. Бадхена, А.М. Родиной. – СПб.: Речь, 2006. – 240 с.
31. Меновщиков В.Ю. Психологическое консультирование: работа с кризисными и проблемными ситуациями / В.Ю. Меновщиков. М.: Смысл, - 2002. – 197 с.
32. Рубцов В.В. Виртуальная психологическая служба // В.В. Рубцов, С.В. Лебедева // Психологическая наука и образование. – 2002.- №1- С. 87-98.
33. Сара Ф. Файн, Пол Г. Глассер. Первичная консультация: Установление контакта и завоевание доверия / Сара Файн, Пол Глассер. /Пер. с англ. Е.Д.Дорошенко, В.И. Белопольский. – М.: «Когнито-Центр», 2003. – 238 с.
34. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. – М.: Педагогика, 1989. – 208 с.
35. Томашек Н. Системный коучинг. Целеориентированный подход в консультировании / Нино Томашек / пер. с нем. – Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2008. – 176 с.
36. Хеллэм Р. Консультирование по проблемам тревожности / Ричард

Хеллэм. – М.: Институт консультирования и системных решений. – 191 с.
37. Шабшин И. О психологических особенностях общения в интернете// Московский психотерапевтический журнал. 2005, №1, С.158-182.

16. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

Інтернет ресурси:

1. <http://lib.pu.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
3. <http://hklіb.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
4. <http://www.koob.ru/> - електронна бібліотека «Куб».
5. <http://pro.fpko.ru/post-name/286/> - федерація психологів-консультантів онлайн.
6. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».